

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน
พ.ศ. 2547

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2538 ขึ้นใหม่ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และสามารถตอบสนองนโยบาย การพัฒนาชนบทอย่างมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 ประกอบกับมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2538 กระทรวงมหาดไทย จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2547”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

(1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน พ.ศ.2535

(2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2537

(3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วย การอาสาพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2538

บรรดา ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดๆ ที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“อาสาพัฒนาชุมชน” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับคัดเลือกจากเวทีประชาคมหมู่บ้าน ให้ปฏิบัติงานอาสาสมัคร ในหมู่บ้านหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “อช.”

“ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน” หมายความว่า อาสาพัฒนาชุมชนที่ได้รับคัดเลือกจากเวทีประชาคม-อาสาพัฒนาชุมชน ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ปฏิบัติงานอาสาสมัครในฐานะผู้นำของอาสาพัฒนาชุมชนในตำบลหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “ผู้นำ อช.”

“งวดปฏิบัติงาน” หมายความว่า รอบระยะเวลาสามเดือนในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา-ชุมชน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน รวม 4 งวดต่อปี

“เงินค่าตอบแทน” หมายความว่า เงินที่กรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้ตั้งงบประมาณเพื่อจ่ายให้ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนตามจำนวนอัตราที่ได้รับจากสำนักงานงบประมาณ

"เวทีประชาคมหมู่บ้าน" หมายความว่า เวทีพูดคุยของชาวบ้าน ที่คณะกรรมการหมู่บ้านได้เชิญชวนผู้แทนครัวเรือนในหมู่บ้าน ครัวเรือนละหนึ่งคน โดยมาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เพื่อประชุม พูดคุย ทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน และใช้มติเสียงข้างมากในเวทีเป็นเกณฑ์ในการดำเนินการคัดเลือกและถอดถอนอาสาพัฒนาชุมชน (อช.)

"เวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน" หมายความว่า เวทีพูดคุยของอาสาพัฒนาชุมชน ที่พัฒนากรผู้รับผิดชอบตำบลประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้อาสาพัฒนาชุมชนทุกหมู่บ้านในตำบล โดยมาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เพื่อประชุม พูดคุย ทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้านร่วมกัน และใช้มติเสียงข้างมากในเวทีเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก และถอดถอนผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)

ข้อ 5 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่ง หรือคำแนะนำชี้แจงในการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาชุมชน ให้เหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

หมวด 1

การดำเนินงาน

ข้อ 6 ให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกระดับส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเป็น อช. ในหมู่บ้าน หรือ ผู้นำ อช. ในระดับตำบลของตน โดยสมัครใจ

ข้อ 7 ให้จัดฝึกอบรม ปฐมนิเทศ หรือประชุมสัมมนา อช. และผู้นำ อช. เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 8 ให้กรมการพัฒนาชุมชน เผยแพร่ข่าวสาร เกี่ยวกับการอาสาพัฒนาชุมชน และประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

หมวด 2

การคัดเลือกและการแต่งตั้ง

ข้อ 9 ให้พัฒนากรผู้รับผิดชอบตำบลประสานงานให้คณะกรรมการหมู่บ้าน จัดเวทีประชาคม เพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตามข้อ 10 เป็น อช.หมู่บ้านละไม่น้อยกว่าสี่คน โดยให้คำนึงถึงจำนวนชาย หญิง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ข้อ 10 อช. ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทย

- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี
- (3) มีภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน
- (4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (5) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบ

ไม่ต่ำกว่าประโยคประถมศึกษาตอนต้น

- (6) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (7) ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือน

ไม่สมประกอบ หรือเป็นโรค ตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

(8) ไม่เป็นข้าราชการประจำ พนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

(9) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(10) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ
ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(11) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมาย
ว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายรัฐวิสาหกิจ

ข้อ 11 ให้พัฒนากรผู้รับผิดชอบตำบลประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล และกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีการจัดเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชนทุกหมู่บ้าน ในตำบล เพื่อคัดเลือกกันเองเป็น ผู้นำ อช.
ตำบลละสองคน เป็นชายหนึ่งคน หญิงหนึ่งคน

ข้อ 12 ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอรายชื่อ อช. และผู้นำ อช. ที่ได้รับคัดเลือกตาม
ข้อ 9 และข้อ 11 ให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งตามลำดับ

ข้อ 13 ให้ อช. และผู้นำ อช. อยู่ในตำแหน่งได้คราวละสองปี และเมื่อปฏิบัติงานครบวาระแล้ว
อาจได้รับคัดเลือกให้ปฏิบัติงานต่อได้อีกไม่เกินหนึ่งวาระ

ข้อ 14 นายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี จะพิจารณาให้ อช. และผู้นำ อช. ออก
จากตำแหน่งก่อนครบวาระ ด้วยเหตุใด เหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) ขาดคุณสมบัติ หรือเข้าลักษณะต้องห้าม อย่างใดอย่างหนึ่ง ตามข้อ 10
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) ไปเสียจากหมู่บ้านหรือตำบล ที่ตนปฏิบัติหน้าที่ติดต่อกันเกินหกเดือน

(5) คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียประโยชน์ของหมู่บ้านหรือตำบล แล้วนำมติเสนอเวทีประชาคมหมู่บ้าน หรือเวทีประชาคมอาสาพัฒนาชุมชน แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบ

ข้อ 15 ในกรณีที่ อช. หรือ ผู้นำ อช. พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระและมีวาระการปฏิบัติงานเหลืออยู่มากกว่าเก้าสิบวัน ให้ดำเนินการคัดเลือกขึ้นใหม่แทนคนเก่า ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ 9 และข้อ 11 และให้ผู้ที่ได้รับคัดเลือกอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

หมวด 3 สิทธิและหน้าที่

ข้อ 16 อช. มีหน้าที่ปฏิบัติงานในหมู่บ้านที่ได้รับคัดเลือก ดังนี้

(1) กระตุ้นให้องค์กรประชาชน รู้สภาพปัญหาของหมู่บ้าน และสามารถวางแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาได้เอง รวมถึงการกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักช่วยตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ริเริ่มและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนา โดยเป็นที่ปรึกษากลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มอาสาสมัคร ตลอดจนองค์กรประชาชน และกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ

(3) ช่วยเหลือ สนับสนุน การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน

(4) เป็นผู้ประสานงานระหว่างองค์กรประชาชน กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน หรือเอกชนอื่นๆ

(5) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่เวทีประชาคม คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล หรือทางราชการมอบหมาย

ข้อ 17 ผู้นำ อช. มีหน้าที่ปฏิบัติงานในตำบลที่ได้รับคัดเลือกดังนี้

(1) มีหน้าที่ตามข้อ 16

(2) เป็นผู้ประสานงานระหว่าง อช. ในตำบล

(3) เป็นผู้แทนของอาสาพัฒนาชุมชน ในกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 18 อำเภอจัดให้มีการประชุม ผู้นำ อช. เป็นประจำทุกสิ้นงวดปฏิบัติงาน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน และวางแผนการดำเนินงาน โดยผู้นำ อช. อวส ได้รับเงินค่าตอบแทน คนละ 500 บาทต่องวด

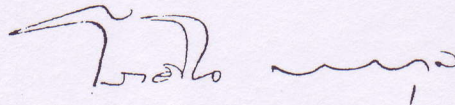
หลักเกณฑ์การประชุมผู้นำ อช. ประจำทุกสิ้นงวดปฏิบัติงาน เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงาน และวางแผนการดำเนินงานและการจ่ายเงินค่าตอบแทน ให้เป็นไปตามที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

ข้อ 19 รูปแบบเครื่องหมาย เข็มเชิดชูเกียรติ และบัตรประจำตัวอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ให้เป็นไปตามแบบทำยระเบียบนี้ โดยนายอำเภอหรือผู้ที่นายอำเภอมอบหมาย เป็นผู้ลงนามในบัตรประจำตัวอาสาพัฒนาชุมชน และผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย เป็นผู้ลงนามในบัตรประจำตัวผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน

ข้อ 20 การรายงานผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ให้เป็นไปตามแบบรายงานที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

ข้อ 21 ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้

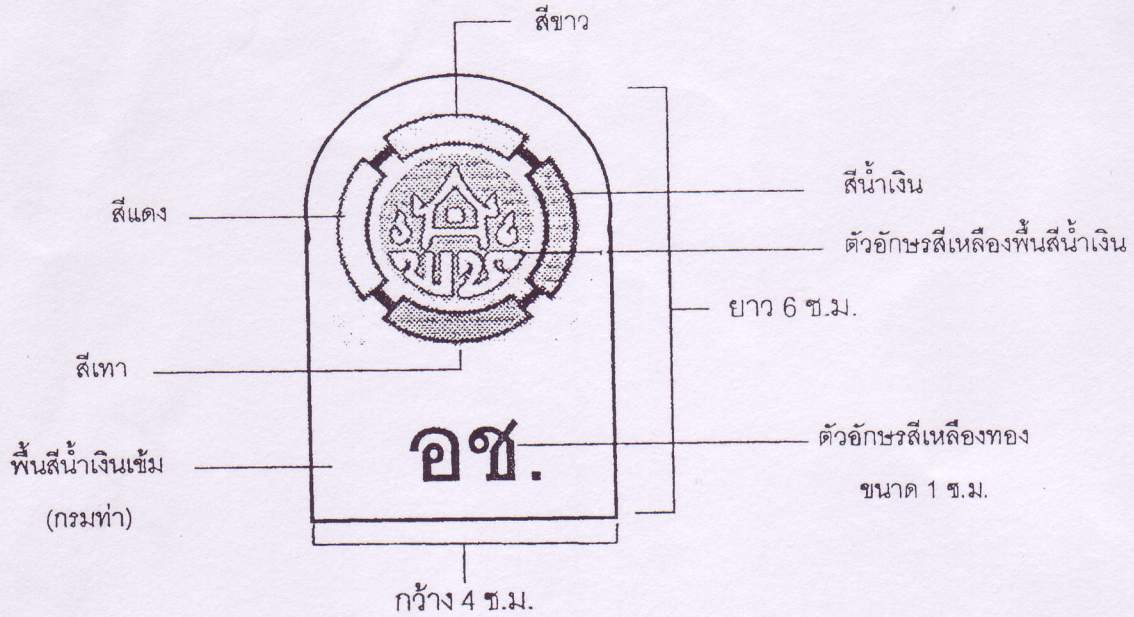
ประกาศ ณ วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2547

(นายโกศล พลกุล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ตัวอย่าง เครื่องหมาย อช./ผู้นำ อช.

หมายเหตุ :

1. พื้นเครื่องหมายสีน้ำเงินเข้ม (กรมท่า) ขนาด 4 x 6 ซม. ทั้ง 2 แบบ
2. มีตราสัญลักษณ์สีของกรมการพัฒนาชุมชนตรงส่วนบนที่โค้งมน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 3 ซม.
3. มีตัวอักษร อช. หรือ ผู้นำ อช. สีเหลืองทองตรงส่วนล่าง ขนาด 1 ซม.

ตัวอย่าง เข็มเชิดชูเกียรติ

เข็มเชิดชูเกียรติผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น ทำด้วยโลหะชุบทอง มีลักษณะเป็นรูปหยดน้ำ ความสูงขนาด 3.2 เซนติเมตร มีรูปตรากรมการพัฒนารวมชนเป็นสีทองอยู่ตรงกลาง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร มีวงข้าว 2 วง สีทองน้อมไปบรรจบกันที่ส่วนบนของรูปหยดน้ำ อักษรผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่นเป็นสีทอง พื้นสีน้ำเงินอยู่ส่วนกลางเป็นฐานของรูปหยดน้ำ

“ด้านหน้า”

ปิดรูปถ่าย ขนาด 1 นิ้ว	เลขที่...../.....
	ชื่อ/นามสกุล.....
	ตำแหน่ง อาสาพัฒนาชุมชน (อช.)
	หมู่บ้าน.....ตำบล.....
	อำเภอ.....จังหวัด.....
.....
ลายมือชื่อ	(.....)
หมู่โลหิต.....	ตำแหน่ง นายอำเภอ.....

ความกว้าง x ความยาวบัตร = 5 x 9 ซม.

บัตรประจำตัวอาสาพัฒนาชุมชน (อช.)	
	
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย	
วันออกบัตร.....	บัตรหมดอายุ.....

5 ซม.

“ด้านหลัง”

9 ซม.

“ด้านหน้า”

ปิดรูปถ่าย ขนาด 1 นิ้ว	เลขที่...../.....
	ชื่อ/นามสกุล.....
	ตำแหน่ง ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.)
	ตำบล.....อำเภอ.....
	จังหวัด.....
.....
ลายมือชื่อ	(.....)
หมุ่โลหิต.....	ตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

(ความกว้าง x ความยาวบัตร = 5 x 9 ซม.)

บัตรประจำตัวผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำอช.)	
	
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย	
วันออกบัตร.....	บัตรหมดอายุ.....

5 ซม.

“ด้านหลัง”

9 ซม.